

A rózsá tartós szépségéért

HAMAROSAN VÉGET ÉR A NYÁR, DE DÍSZNÖVÉNYEINK ZÖME MÉG TELJES POM-PÁBAN VIRÍT A KERTEKBEN. SOK EGYÉB TEENDŐNK MELLETT NE FELEDKEZZÜNK EL EKKOR SEM A VÉDELMŰKRŐL, HISZEN SOK KÓROKOZÓ ÉS KÁRTEVŐ SANYARGATJA ÖKET. CIKKÜNKBEN A DÍSZNÖVÉNYEK KIRÁLYNŐJE CÍMET MÉLTÁN VISELŐ RÓZSA AKTUÁLIS NÖVÉNYVÉDELMÉRE SZERETNÉM FELHÍVNI A FIGYELMET.

DR. ÖRDÖGH GIZELLA

A **rózsálisztharmat** a rózsá legveszélyesebb betegsége, amely kora tavasztól késő őszig folyamatosan súlyos károkat okoz. Nálunk nyár végén, ősszel járványszerűen lép fel mind a természetett, mind a vadon élő rózsafajokon. A kezdeti tünetek, a fehér, lisztes bevonat a leveleken, hajtásokon a nyár végére felerősödnek. Ilyenkor a tüskék körül vastag, sárgásfehér micéliumpárnák képződnek (főképpen). A bimbók fertőzött csészelevelei nehezen nyílnak szét, ezért a virágok torzulnak. Néha még a szíromleveleken is megjelenik a lisztes bevonat. A kórokozó számára a meleg, párás időjárás kedvező. Az ilyen időszakokban 7-10 naponként

szükséges védekezni. A *fabreás betegség*, más néven *diplokarponos levélfoltosság*, vagy „csillagpenész” késő őszig folyama-

Fontos!

Felszívódó szerek használata 10 nappal hosszabb ideig nyújt védelmet. A permetléhez nedvesítő szert is kell adni. Kéntartalmú szereket 25 °C fölött ne használjunk, mert perzselnek!

tosan fertőz. A beteg növények levélszínén 5-20 mm átmérőjű, sötét színű, világos közepű, csipkézett szélű foltok láthatók, közepükön apró, fekete, pontszerű képletekkel, acervuluszokkal (1. kép). A levél fonákán a foltok világosabbak. Védekezés hiányában a beteg levelek megsárgulnak, lehullnak, nyár végére a rózsatövek teljesen felkopa-

2

szodnak. A kórokozó a lehullott leveleken telel. Következő április végétől az onnan felcsapódó szaporítóképletek (konídiumok) fertőzik az alsó leveleket, amelyekről egyre feljebb terjed a betegség. Ezt megelőzendő, vagy legalább mérséklendő, rendkívül fontos a mostani időszakban is a lehullott levelek mély aláforgatása, vagy összegyűjtése és megsemmisítése. A kémiai védelmet a lisztharmat elleni védekezéssel lehet összekapcsolni.

A rózsarozsda az utóbbi 25 évben erőteljesen terjed. Tünetei a rózsza összes zöld

részen kialakulhatnak. Először a levél színén pontszerű termőtestek (spermogóniumok) jelennek meg. Később a levél fonákján, a levélnyélen, a hajtáson, a virágszáron és a csészeleveleken párnaszerű, kiemelkedő képletek (ecídiumok) képződnek, amelyekből narancsvörös, fertőző spórák (ecidiospórák) szóródnak szét (2. kép). Az ecídiumokkal borított részek deformálódnak. Később a levél színén sárga, szögletes foltok jelennek meg, a fonákján pedig sárgás színű, szétporzódó spóratelepek (uredoszórusz) majd fekete spóratelepek (teleutoszórusz) képződnek. Mivel a fertőzési forrás a lehullott levél és a megvastagodott vessző, a leveleket gyűjtsük össze és a levágott, torzult ágakkal együtt semmisítsük meg. A permetezéseket a lisztharmat elleni védekezéssel együtt végezhetjük.

A kártevő állatok közül a nagy rózsalevéltetű a leggyakoribb és legveszedelmesebb kártevő. A természetű és a vadon élő rózsafajok hajtáscsúcsát, fiatal leveleit és bimbóit szívogatja (3. kép). Kártétele következtében a levelek elsárgulnak, lehullnak, a hajtás meggörbül, a bimbó torzul, nem nyílik ki. Cukorban gazdag ürülekük, az édeshar-

3

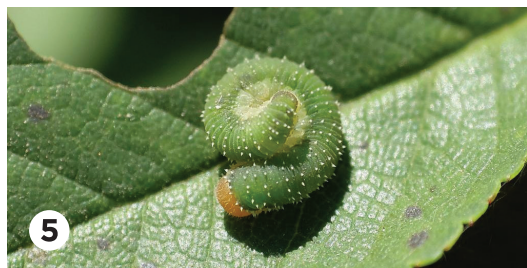

mat (mézharmat) és a rajta megtelepedő korompenész szennyezi a rózsát, csökkenti díszítőértékét és az asszimilációs felületet is. Gazdasági jelentőségét fokozza, hogy több, 10-12 féle vírusos betegséget is terjeszt. A hajtásvégeken élő telepek könnyen elérhetők a permetlével, de a szárnyas egyedek berepülése által az újrafertőződés veszélye állandóan fennáll, így a kezelések ismétlése szükséges.

A rózsakabóca második nemzedékének kártétele késő őszig is elhúzódik. Az imágó is, a láva is a levél fonákján szívogat (4. kép). A szúrás helyén a levél elfehéredik, színén apró pontocskák láthatók. A nőtény

tojócsövével felvágja a hajtás bőrszövetét és alá helyezi a tojásait, amelyek áttelelnék. A levéltetvek elleni szerek ellene is hatásosak.

A fésűscsápú és a fehéröves rózsadarázsnak évente 3-4, illetve 2-3 nemzedéke fejlődik, így az egész tenyészidőszakban számíthatunk a kártételükre. Tojásaikat a levelek fonákán a bőrszövetbe, vagy alá süllyeszti. A kikelő lárvák kezdetben hámozgatják a leveleket, később lyuggatják, végül csak a vastagabb levélereket hagyják meg (5. kép). Kisebb területen kézzel is összegyűjthetjük a lárvákat, nagyobb területen rovarölő szeres permetezéssel védekezhetünk. A kezelések a fiatal lárvák ellen hatékonyak, de csak akkor, ha a permetlevet a levelek fonákára juttatjuk ki.

Kerti virágaink károsítói

A vírusok számtalan faja ismert, szinte minden növényfajt megtámadja valamilyen, vagy több is közülük. Tüneteik – mint arról már korábbi számainkban beszámoltunk – igen változatosak: gyűrűsfoltosság, levélfoltosság vagy csikoltság, levélfodrosodás, söprűsödés, törpenövés, sárgulás stb. Ellenük nincs orvosság. A tüneteket mutató növényeket célszerű azonnal eltávolítani és megsemmisíteni. Mivel a vírusokat elsősorban a vírusvektor rovarok (tripszek, levéltetvek, levélbolhák) terjesztik, azok ellen kell védekezni. Gyakran mi is terjesztjük őket az ápolási munkák vagy virágszedés során. Ezért tanácsos az eszközöket gyakran fertőtleníteni (pl. 1%-os hipós oldatban).

A fitoplazmás betegség kórokozója sok tápnövényű, közel 50 növény család fajairól ismert a kártétele. Nagyon gyakori a bársonyvirágon, a cinerárián, a körmvirágon, a kleopátra tuján, az őszi rózsán, a petúnián, a százsorszépen és a szegfűn. Törpenövést, söprűsödést, a levelek elszíneződését okozza. A növények nem hoznak virágot, ha mégis, azok zöldülnek. A beteg növények nem gyógyíthatók, ezért azonnal semmisítsük meg azokat. A területen ne tőrjünk meg gyomnövényeket, mert a kórokozót terjesztő kabócák előszeretettel tartózkodnak rajtuk.

(Az egy- és kétynári virágok gombás betegségeit és kártevő állatait a 2016. júliusi számunkban részletesen ismertettük.)

BEVÁNDORLÓ KÁRTEVŐK

Az amerikai lepkekabóca sok növényen, díszfákon, bokrokon, így a rózsán is károsít, de nem veti meg a lágyszárú növényeket sem. Amerikából hurcolták be Európába 1979-ben. Hazánkban 2004-ben észlelték először. Polifág (sok tápnövényű) faj. Ismert tápnövényeinek száma 300 fölötti. Az imágók és a lárvák a levelek fonáki részén és a hajtások végén szívogatnak, ezzel legyengítik a növényeket. Jelenlétüket hatalmas fehér viasztömeg jelzi (6. kép).

Az imágók szürkés színűek, 5-8 mm hosszúak. Szárnyaik hegyesszögben záródnak, szemük sárga. Érintésre elugranak vagy elrepülnek. A kártevő tojás alakban telel, amelyet októberben a fás növények kéregpedéseibe rak. Májustól folyamatosan kelnek a lárvák, melyek zöld színűek, testüket fehér viasztálak

borítják. Kiirtani lehetetlen. Nyáron a lárvákat gyéríthetjük többszöri permetezéssel. A permetléhez adjunk olajat, mert az feloldja az állat testéről a viaszt. Tél végén olajtartalmú szerekkel történő alapos lemosó permetezéssel elpusztíthatjuk az áttelelő tojások zömét. Sajnos nyáron a környékből berepülnek az újabb egyedek.

A zöld vándorpoloska a trópusokról származik, nálunk először Budapesten észlelték, 2005-ben. Azóta már az ország egész területén elterjedt és a zöldségfélék mellett a dísznövények zömét is legyengíti szívogatásával. Kifejlett egyedei zöld színűek. Lárvaik az első vedlés után fekete színűek lesznek, hátukon jellegzetes piros és fehér foltok váltakoznak (7. kép). Nemzedékszámuk kétfő, néha három. Kifejlett egyedei telelnek, színük ilyenkor a zöldről fokozatosan barnára vált. Észlelésükkor a többi szúró-szívó szájszervű rovar ellen engedélyezett növényvédő szerrel védekezhetünk. Kis területen érdemes kézzel összegyűjteni és megsemmisíteni őket.

Védekezésre javasolt készítmények

Készítmény	Károsító	Adagolás	Forgalmi kategória
PIRETROIDOK			
Amistar	rozsdá, diplokarpon, lisztharmat	7,5 – 10 ml / 10 l víz	III.
Cosavet	lisztharmat	15 – 50 g / 10 l víz	III.
Dithane M-45	rozsdá, diplokarpon	20 g / 10 l víz	II. ^x
Meteor	rozsdá, diplokarpon	20 – 30 g / 10 l víz	III.
Nordox 75 WG	rozsdá, diplokarpon	14 – 20 g / 10 l víz	III.
Systhane Duplo	lisztharmat	1,5 ml / 10 l víz	II. ^{xx}
Topas 100 EC	lisztharmat	5 ml / 10 l víz	III.
Actara SC	levéltetvek, kabócák, darázslárvák	2,5 – 4 ml / 10 l víz	II.
Chess 50 WG	levéltetvek	5 g / 10 l víz	II.
Decis	levéltetvek, darazsak	2 – 2,5 ml / 10 l víz	III.
Fazilo	levéltetvek, kabócák, darazsak	60 – 200 ml / m ²	III.
Gazelle 20 SP	szívó-rágó kártevők	5 g / 10 l víz	III.
Mospilan 20 SP, 20 SG	lepkékabóca, darazsak	5 g / 10 l víz	III.
Teppeki	levéltetvek	1,6 g / 10 l víz	III.
LEMOSÓ PERMETEZÉSRE			
Biola-Agro	rovarok áttelelő alakjai	150 – 200 ml / 10 l víz	III.
Vectafid A	rovarok áttelelő alakjai	100 ml / 10 l víz	III.

II. Feltételes forgalmú növényvédő szer

x = 250 g-os kiszerelésben ill. ez alatt III. kategóriás

xx = 40 ml-es kiszerelésben ill. ez alatt III. kategóriás

III. Szabadforgalmú növényvédő szer